ΔΙΆΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 3ης Ιουνίου 2021 *

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Μεταναστευτική πολιτική και άσυλο – Διεθνής προστασία – Οδηγία 2013/33/ΕΕ – Άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ' – Κράτηση αιτούντων διεθνή προστασία – Αιτών ο οποίος κρατείται στο πλαίσιο διαδικασίας επιστροφής δυνάμει της οδηγίας 2008/115/ΕΚ και για τον οποίο υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι υπέβαλε αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας απλώς και μόνον για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εκτέλεση της αποφάσεως περί επιστροφής – Αντικειμενικά κριτήρια στα οποία δύνανται να στηριχθούν οι λόγοι αυτοί – Αιτών ο οποίος είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου»

Στην υπόθεση C-186/21 PPU,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Upravno sodišče (διοικητικό πρωτοδικείο, Σλοβενία) με απόφαση της 15ης Μαρτίου 2021, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Μαρτίου 2021, στο πλαίσιο της δίκης

J.A.

κατά

Republika Slovenija,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (εισηγητή) και N. Jääskinen, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η σλοβενική.

Διάταξη

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ', της οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (ΕΕ 2013, L 180, σ. 96).

2 Η αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του J.A. και της Republika Slovenija (Δημοκρατίας της Σλοβενίας) σχετικά με τη θέση του υπό διοικητική κράτηση στο πλαίσιο αιτήσεως για παροχή διεθνούς προστασίας.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2008/115/ΕΚ

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98), ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, σύμφωνα με τα θεμελιώδη δικαιώματα, ως γενικές αρχές του κοινοτικού και του διεθνούς δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων προστασίας των προσφύγων και των υποχρεώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα.»

4 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη εκδίδουν απόφαση επιστροφής για υπηκόους τρίτης χώρας που διαμένουν παράνομα στο έδαφός τους, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 2 έως 5.»

5 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας:

«Εκτός εάν στη συγκεκριμένη περίπτωση δύνανται να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα επαρκή αλλά λιγότερο αναγκαστικά μέτρα, τα κράτη μέλη μπορούν να θέτουν απλώς υπό κράτηση υπήκοο τρίτης χώρας υποκείμενο σε διαδικασίες επιστροφής, για την προετοιμασία της επιστροφής και/ή τη διεκπεραίωση της διαδικασίας απομάκρυνσης, ιδίως όταν:

α) υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, ή

β) ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία της επιστροφής ή τη διαδικασία απομάκρυνσης.

Οιαδήποτε κράτηση έχει τη μικρότερη δυνατή διάρκεια και διατηρείται μόνο καθ' όσον χρόνο η διαδικασία απομάκρυνσης εξελίσσεται και εκτελείται με τη δέουσα επιμέλεια.»

Η οδηγία 2013/33

6 Οι αιτιολογικές σκέψεις 15 και 20 της οδηγίας 2013/33 έχουν ως εξής:

«(15) Η κράτηση των αιτούντων θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τη βασική αρχή ότι ένα πρόσωπο δεν θα πρέπει να κρατείται απλώς και μόνον επειδή επιζητεί διεθνή προστασία, ιδίως σύμφωνα με τις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις των κρατών μελών και το άρθρο 31 της σύμβασης της Γενεύης. Η κράτηση αιτούντων θα πρέπει να είναι δυνατή μόνον σε σαφώς καθορισμένες, εξαιρετικές περιστάσεις οι οποίες προβλέπονται στην παρούσα οδηγία και να διέπεται από την αρχή της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας όσον αφορά τόσο τον τρόπο όσο και τον σκοπό της εν λόγω κράτησης. Σε περίπτωση που ένας αιτών τελεί υπό κράτηση, ο αιτών θα πρέπει να έχει αποτελεσματική πρόσβαση στις αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον εθνικής δικαστικής αρχής.

[…]

(20) Προκειμένου να εξασφαλίζεται καλύτερα η σωματική και ψυχολογική ακεραιότητα των αιτούντων, η κράτηση θα πρέπει να αποτελεί μέτρο έσχατης ανάγκης και μπορεί να εφαρμόζεται μόνον εφόσον έχουν δεόντως εξεταστεί όλα τα μη στερητικά της ελευθερίας εναλλακτικά μέτρα. Κάθε εναλλακτικό [της κράτησης μέτρο] πρέπει να σέβεται τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα των αιτούντων.»

7 Το άρθρο 8 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Κράτηση», ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη δεν υποβάλλουν σε κράτηση ένα πρόσωπο απλώς και μόνο διότι είναι αιτών σύμφωνα με την οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας [(ΕΕ 2013, L 180, σ. 60)].

2. Εφόσον κρίνεται αναγκαίο, και κατόπιν ατομικής αξιολόγησης κάθε περίπτωσης, τα κράτη μέλη μπορούν να θέσουν αιτούντα υπό κράτηση, εάν δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν αποτελεσματικά άλλα λιγότερο περιοριστικά εναλλακτικά μέτρα.

3. Ο αιτών μπορεί να υποβληθεί σε κράτηση μόνο:

[…]

δ) όταν κρατείται στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής δυνάμει της οδηγίας [2008/115], προκειμένου να προετοιμάζεται η επιστροφή και/ή να διεξάγεται η διαδικασία απομάκρυνσης, και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος είναι σε θέση να τεκμηριώνει βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι το πρόσωπο ασκεί αίτηση διεθνούς προστασίας, προκειμένου να καθυστερεί απλώς ή να εμποδίζει την εκτέλεση απόφασης επιστροφής,

[…]

Οι λόγοι κράτησης προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

[…]»

Το σλοβενικό δίκαιο

8 Από το άρθρο 84, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του Zakon o mednarodni zaščiti (νόμου περί διεθνούς προστασίας), της 4ης Μαρτίου 2016 (Uradni list RS, 16/17, στο εξής: ZMZ-1), προκύπτει ότι η αρμόδια αρχή μπορεί να λάβει κατά αιτούντος διεθνή προστασία μέτρο υποχρεωτικής κρατήσεως στις εγκαταστάσεις κέντρου υποδοχής για αιτούντες άσυλο όταν ο αιτών υπόκειται σε διοικητική κράτηση σύμφωνα με τον Zakon o tujcih (νόμο περί αλλοδαπών) της 16ης Ιουνίου 2011 (Uradni list RS, 1/18), με σκοπό τη θέση σε εφαρμογή και την εκτέλεση διαδικασίας επιστροφής ή απομακρύνσεως και υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι ο αιτών υπέβαλε την αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας απλώς και μόνον για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την απομάκρυνσή του, παρότι είχε ήδη τη δυνατότητα να υποβάλει τέτοια αίτηση σε προγενέστερο στάδιο.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

9 Ο J.A. είναι υπήκοος Βοσνίας-Ερζεγοβίνης ο οποίος, σε απροσδιόριστη ημερομηνία, υπέβαλε στη Σλοβενία αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2020, που κατέστη απρόσβλητη στις 11 Ιανουαρίου 2021 και εκτελεστή στις 11 Φεβρουαρίου 2021.

10 Κατά τη διάρκεια της σχετικής με την εν λόγω αίτηση διαδικασίας, ο J.A. καταδικάστηκε, με απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2018 του Okrožno sodišče v Ljubljani (περιφερειακού δικαστηρίου της Λιουμπλιάνας, Σλοβενία), σε στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας ενός έτους για τα αδικήματα της απειλής, της επίθεσης και της φθοράς ξένης ιδιοκτησίας. Το Višje sodišče v Ljubljani (εφετείο Λιουμπλιάνας, Σλοβενία), με απόφαση της 23ης Μαΐου 2019 σε κατ' έφεση δίκη, καταδίκασε τον J.A. σε στερητική της ελευθερίας ποινή διάρκειας ενός έτους και τριών μηνών, καθώς και σε παρεπόμενη ποινή απαγορεύσεως εισόδου στην εθνική επικράτεια για χρονικό διάστημα τριών ετών. Η απορριπτική απόφαση επί της αιτήσεως για παροχή διεθνούς προστασίας που είχε υποβάλει ο J.A κατέστη εκτελεστή στις 11 Φεβρουαρίου 2021, ενόσω αυτός εξέτιε ακόμη τη στερητική της ελευθερίας ποινή του σε σωφρονιστικό κατάστημα.

11 Αφού εξέτισε τη στερητική της ελευθερίας ποινή που του επιβλήθηκε, ο J.A τέθηκε υπό την ευθύνη των σλοβενικών αστυνομικών αρχών και εξέφρασε στις εν λόγω αρχές την επιθυμία να υποβάλει νέα αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας. Σύμφωνα με το δελτίο καταγραφής που συνέταξαν οι ως άνω αρχές στις 27 Φεβρουαρίου 2021, ο J.A. εξέθεσε, στο πλαίσιο αυτό, τις απειλές κατά της ζωής του τις οποίες δεχόταν, όπως ισχυρίστηκε, στη χώρα καταγωγής του.

12 Ο J.A. μεταφέρθηκε στο κέντρο υποδοχής των αιτούντων άσυλο της Λιουμπλιάνας (Σλοβενία) και, κατόπιν της υποβολής νέας αιτήσεως για παροχή διεθνούς προστασίας, του ανακοινώθηκε προφορικώς ότι τίθεται υπό διοικητική κράτηση.

13 Την 1η Μαρτίου 2021, το Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije (Υπουργείο Εσωτερικών της Δημοκρατίας της Σλοβενίας, στο εξής: Υπουργείο Εσωτερικών) εξέδωσε, δυνάμει του άρθρου 84 παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του ZMZ-1, επίσημη απόφαση με την οποία διέταξε την κράτηση του J.A. στις εγκαταστάσεις του κέντρου κρατήσεως αλλοδαπών της Postojna (Σλοβενία) για το χρονικό διάστημα από τις 27 Φεβρουαρίου 2021 και έως ότου εκλείψουν οι λόγοι που δικαιολογούν την κράτηση, η οποία όφειλε ωστόσο να λήξει στις

27 Μαΐου 2021, με την επιφύλαξη της δυνατότητας να παραταθεί κατά ένα μήνα. Η απόφαση αυτή αιτιολογήθηκε με βάση το γεγονός ότι ο J.A., δυνάμει του νόμου περί αλλοδαπών, τελούσε ήδη υπό κράτηση λόγω της κινήσεως σε βάρος του διαδικασίας επιστροφής και ότι υπήρχαν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι είχε υποβάλει τη νέα αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας απλώς και μόνον για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την απομάκρυνσή του, ενώ είχε ήδη τη δυνατότητα υποβολής τέτοιας αιτήσεως σε προγενέστερο στάδιο.

14 Ως προς το τελευταίο αυτό σημείο, το Υπουργείο Εσωτερικών έκρινε ότι ο J.A. είχε εκφράσει την πρόθεσή του να υποβάλει νέα αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας το πρώτον κατά το χρονικό σημείο στο οποίο κατέστη προφανές ότι η διαδικασία για την απομάκρυνσή του από τη σλοβενική επικράτεια επρόκειτο να κινηθεί με σκοπό την εκτέλεση της παρεπόμενης ποινής απαγορεύσεως εισόδου στην εθνική επικράτεια. Ειδικότερα, ο J.A. είχε ήδη τη δυνατότητα να εκφράσει, ενώπιον των υπαλλήλων του σωφρονιστικού καταστήματος εκτίσεως της στερητικής της ελευθερίας ποινής του, την πρόθεση να υποβάλει την εν λόγω αίτηση, αφ' ης στιγμής η απόφαση περί απορρίψεως της πρώτης αιτήσεώς του για παροχή διεθνούς προστασίας κατέστη εκτελεστή. Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Εσωτερικών κατέληξε στη διαπίστωση ότι ο J.A. είχε υποβάλει την αίτηση απλώς και μόνον για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την απομάκρυνσή του από τη σλοβενική επικράτεια, διαπίστωση η οποία ενισχύθηκε από το γεγονός ότι ο J.A., προς στήριξη της νέας αιτήσεώς του, δεν επικαλέστηκε νέα πραγματικά περιστατικά ή νέα αποδεικτικά στοιχεία σε σχέση με όσα είχε επικαλεστεί στο πλαίσιο της πρώτης αιτήσεως για παροχή διεθνούς προστασίας.

15 Ο J.A. άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως του Υπουργείου Εσωτερικών ενώπιον του Upravno sodišče (διοικητικού πρωτοδικείου, Σλοβενία). Ο J.A. θεωρεί ότι η κράτησή του δεν δύναται να στηριχθεί στο άρθρο 84, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του ZMZ-1, διότι η εν λόγω διάταξη δεν ορίζει αντικειμενικά κριτήρια βάσει των οποίων να δύναται να εκτιμηθεί εάν εξέφρασε την πρόθεσή του να υποβάλει νέα αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας απλώς και μόνον για να καθυστερήσει την εκτέλεση της απομάκρυνσής του από τη σλοβενική επικράτεια.

16 Στις 11 Μαρτίου 2021, το αιτούν δικαστήριο διέταξε τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, κατόπιν αιτήσεως του J.A., σύμφωνα με τα οποία, μέχρι την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως επί της ουσίας της προσφυγής ή, το αργότερο, μέχρι τη λήξη της προθεσμίας που έταξε η απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών, η κράτηση του ενδιαφερομένου θα πραγματοποιηθεί στο κέντρο υποδοχής των αιτούντων άσυλο της Λιουμπλιάνας.

17 Το αιτούν δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο να εφαρμόσει την επείγουσα προδικαστική διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας και εξηγεί ότι η έκβαση της προσφυγής του J.A. εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ', της οδηγίας 2013/33, το οποίο μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με το άρθρο 84 παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο του ZMZ-1.

18 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν, ορίζοντας ότι πρόσωπο ευρισκόμενο στην κατάσταση του J.A. πρέπει να είχε ήδη τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεως για παροχή διεθνούς προστασίας, το άρθρο 84 παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του ZMZ-1 θεσπίζει ένα «αντικειμενικό κριτήριο» κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ', της οδηγίας 2013/33.

19 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, λαμβανομένης υπόψη της φράσεως «συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι» που χρησιμοποιείται στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ', της οδηγίας 2013/33, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι «τ[ο]

γεγονό[ς] ότι το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου», που αναφέρεται στη διάταξη αυτή, συνιστά «αντικειμενικό κριτήριο» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, το οποίο αντιστοιχεί στο κριτήριο που ορίζεται στο άρθρο 84, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του ZMZ-1. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το γεγονός ότι ο Σλοβένος νομοθέτης δεν όρισε στην τελευταία διάταξη περαιτέρω αντικειμενικά κριτήρια, ουδεμία επίπτωση μπορεί να έχει σε υπόθεση όπου, όπως εν προκειμένω, οι εθνικές αρχές επικαλέστηκαν αποκλειστικά και μόνον τη συνδρομή του συγκεκριμένου αντικειμενικού κριτηρίου, προκειμένου να αιτιολογήσουν την απόφαση περί κρατήσεως.

20 Σε περίπτωση που δεν γίνει δεκτή αυτή η ερμηνεία, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν, κατά τη μεταφορά της οδηγίας 2013/33 στο εθνικό δίκαιο, ο εθνικός νομοθέτης όφειλε, για λόγους προβλεψιμότητας του δικαίου και τηρήσεως των αρχών της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της ίσης μεταχειρίσεως, καθώς και υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 15 της οδηγίας, να καθορίσει, στο πλαίσιο μιας δεσμευτικής, σαφούς και γενικής διατάξεως, τα αντικειμενικά κριτήρια βάσει των οποίων, επιπλέον της προηγούμενης διαπίστωσης ότι ο ενδιαφερόμενος είχε τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεως για παροχή διεθνούς προστασίας, οι εθνικές αρχές δύνανται να διαπιστώσουν την ύπαρξη βάσιμων λόγων να θεωρηθεί ότι ο ενδιαφερόμενος υπέβαλε αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, απλώς και μόνον για να καθυστερήσει η να εμποδίσει την εκτέλεση της αποφάσεως περί επιστροφής. Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών θα έπρεπε να ακυρωθεί λόγω του ότι ο ZMZ-1 δεν ορίζει ειδικώς τα αντικειμενικά κριτήρια που οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη οι εθνικές αρχές.

21 Στο πλαίσιο αυτό, το Upravno sodišče (διοικητικό πρωτοδικείο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 3, [πρώτο εδάφιο], στοιχείο δ′, της οδηγίας [2013/33] την έννοια ότι η φράση “συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι” συνεπάγεται ότι μεταξύ των αντικειμενικών κριτηρίων καταλέγεται ρητώς το γεγονός ότι “το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου”;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ανωτέρω ερώτημα, έχει το άρθρο 8, παράγραφος 3, [πρώτο εδάφιο], στοιχείο δ′, της οδηγίας [2013/33] την έννοια ότι, υπό τις μνημονευόμενες περιστάσεις, η κράτηση επιτρέπεται μόνον βάσει προκαθορισμένων αντικειμενικών κριτηρίων και της προγενέστερης διαπιστώσεως ότι ο αιτών είχε ήδη τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεως υπαγωγής στο καθεστώς διεθνούς προστασίας, οπότε είναι δυνατό να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι το πρόσωπο αυτό υπέβαλε αίτηση υπαγωγής στο καθεστώς διεθνούς προστασίας απλώς και μόνον για να καθυστερήσει ή να παρακωλύσει την εκτέλεση αποφάσεως περί επιστροφής;»

Επί της επείγουσας προδικαστικής διαδικασίας

22 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε να εξεταστεί η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως κατά την επείγουσα προδικαστική διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

23 Προς στήριξη του αιτήματος αυτού, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ο J.A. τελεί υπό διοικητική κράτηση και ότι η συνέχιση της κρατήσεως εξαρτάται από την έκβαση της διαφοράς της κύριας δίκης.

24 Συναφώς, διαπιστώνεται, κατά πρώτον, ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2013/33, η οποία εμπίπτει στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ, σχετικά με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Συνεπώς, είναι δυνατή η εκδίκαση της εν λόγω αιτήσεως με την επείγουσα προδικαστική διαδικασία.

25 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, την προϋπόθεση του επείγοντος, υπογραμμίζεται ότι η προϋπόθεση αυτή πληρούται ιδίως όταν ο ενδιαφερόμενος στερείται επί του παρόντος την ελευθερία του και η συνέχιση της κράτησής του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Συναφώς, η κατάσταση του ενδιαφερομένου πρέπει να εκτιμάται ως έχει κατά την ημερομηνία εξέτασης του αιτήματος για υπαγωγή της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στην επείγουσα διαδικασία (απόφαση της 14ης Μαΐου 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, σκέψη 99 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

26 Κατά πάγια νομολογία, η κράτηση υπηκόου τρίτης χώρας σε κέντρο κράτησης, είτε κατά τη διάρκεια της εξέτασης της αίτησής του για την παροχή διεθνούς προστασίας είτε όταν λαμβάνει χώρα με σκοπό την απομάκρυνσή του, συνιστά μέτρο στερητικό της ελευθερίας (απόφαση της 14ης Μαΐου 2020, Országos Idegenrendézeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, σκέψη 100 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

27 Εν προκειμένω, από την απόφαση προδικαστικής παραπομπής προκύπτει ότι ο προσφεύγων της κύριας δίκης στερήθηκε την ελευθερία του από το χρονικό σημείο της θέσης του υπό κράτηση, η οποία διατάχθηκε σε συνάρτηση με την αίτησή του παροχής διεθνούς προστασίας και ότι η συνέχιση της κρατήσεώς του εξαρτάται από την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, καθόσον η ακύρωση της αποφάσεως του Υπουργείου Εσωτερικών θα μπορούσε να θέσει τέρμα στην κράτηση.

28 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα του αιτούντος δικαστηρίου περί εκδικάσεως της υπό κρίση αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως με την επείγουσα διαδικασία.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

29 Κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η απάντηση σε ερώτημα που υποβάλλεται με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως μπορεί να συναχθεί σαφώς από τη νομολογία ή όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει σε τέτοιο ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

30 Η εν λόγω διάταξη χρήζει εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

31 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, επί της ουσίας, εάν το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ', της οδηγίας 2013/33/ΕΕ έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ο αιτών διεθνή προστασία είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου συνιστά αντικειμενικό κριτήριο, κατά την εν λόγω διάταξη.

32 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, της οδηγίας 2013/33, τα κράτη μέλη δεν υποβάλλουν σε κράτηση ένα πρόσωπο απλώς και μόνον διότι υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας.

33 Επιπλέον, στο άρθρο 8, παράγραφος 2, της εν λόγω οδηγίας προβλέπεται ότι μόνον εφόσον κρίνεται αναγκαίο και κατόπιν ατομικής αξιολόγησης κάθε περίπτωσης επιτρέπεται η θέση υπό κράτηση, εάν δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν αποτελεσματικά άλλα λιγότερο περιοριστικά εναλλακτικά μέτρα. Επομένως, οι εθνικές αρχές μπορούν να θέσουν υπό κράτηση αιτούντα διεθνή προστασία μόνον αφού έχουν προηγουμένως ελέγξει, κατά περίπτωση, αν μια τέτοια κράτηση είναι ανάλογη προς τους επιδιωκόμενους με αυτή σκοπούς, ο έλεγχος δε αυτός επιτάσσει να διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, ότι η κράτηση χρησιμοποιείται μόνον ως έσχατη λύση [πρβλ. αποφάσεις της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας (Υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία), C-808/18, EU:C:2020:1029, σκέψη 175 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 14ης Μαΐου 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, σκέψη 258 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

34 Εξάλλου, από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2013/33 περιέχει εξαντλητική απαρίθμηση των διαφόρων λόγων που δύνανται να δικαιολογήσουν την κράτηση και ότι καθένας από τους λόγους αυτούς ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένη ανάγκη και έχει αυτοτελή χαρακτήρα [απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2020, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας (Υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία), C-808/18, EU:C:2020:1029, σκέψη 168 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

35 Όσον αφορά, ειδικότερα, τον λόγο κράτησης του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ′, της οδηγίας 2013/33, η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι ο αιτών διεθνή προστασία δύναται να τεθεί υπό κράτηση δυνάμει της εν λόγω οδηγίας, όταν κρατείται ήδη στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής δυνάμει της οδηγίας 2008/115, προκειμένου να προετοιμάζεται η επιστροφή και/ή να διεξάγεται η διαδικασία απομάκρυνσης, και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος είναι σε θέση να τεκμηριώνει βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι το πρόσωπο ασκεί αίτηση διεθνούς προστασίας, προκειμένου να καθυστερεί απλώς ή να εμποδίζει την εκτέλεση απόφασης επιστροφής.

36 Επομένως, ο λόγος κρατήσεως που προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ′, της οδηγίας 2013/33, υπόκειται σε δύο διακριτές σωρευτικές προϋποθέσεις. Είναι αναγκαίο, αφενός, ο αιτών διεθνή προστασία να τελεί ήδη υπό κράτηση, με σκοπό την απομάκρυνσή του, δυνάμει του κεφαλαίου IV της οδηγίας 2008/115 και, αφετέρου, να υπάρχουν βάσιμοι λόγοι, τεκμηριωμένοι βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, να θεωρηθεί ότι ο αιτών υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας απλώς και μόνον για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εκτέλεση της αποφάσεως περί επιστροφής.

37 Όσον αφορά τα αντικειμενικά κριτήρια βάσει των οποίων οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών οφείλουν να αιτιολογούν τους βάσιμους λόγους τους οποίους επικαλούνται δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ′, της οδηγίας 2013/33, διαπιστώνεται ότι η εν λόγω διάταξη, παρότι δεν ορίζει την έννοια των «αντικειμενικών κριτηρίων», παραθέτει ένα παράδειγμα κριτηρίου το οποίο δύνανται να επικαλεστούν οι εν λόγω αρχές, ήτοι το γεγονός ότι ο αιτών διεθνή προστασία είχε ήδη την ευκαιρία προσβάσεως στη διαδικασία χορήγησης ασύλου.

38 Πράγματι, η χρήση, στην εν λόγω διάταξη, της φράσεως «συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι», η οποία, στην καθομιλουμένη, είναι συνώνυμη με τη φράση «όπως», «για παράδειγμα», «ιδίως», «ειδικότερα», «ομοίως με» ή «κατά το παράδειγμα του», καταδεικνύει σαφώς ότι ο ενωσιακός νομοθέτης θέλησε να παράσχει ένα παράδειγμα αντικειμενικού κριτηρίου το οποίο μπορούν να επικαλεστούν οι αρμόδιες εθνικές αρχές προκειμένου να τεκμηριώσουν την ύπαρξη βάσιμων λόγων να θεωρηθεί ότι ο αιτών υπέβαλε την αίτηση διεθνούς προστασίας απλώς και μόνον για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εκτέλεση της αποφάσεως περί επιστροφής.

39 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το γεγονός ότι ο αιτών διεθνή προστασία είχε ήδη την ευκαιρία προσβάσεως στη διαδικασία χορήγησης ασύλου αποτελεί ένα από τα αντικειμενικά κριτήρια που μπορούν να επικαλεστούν οι αρμόδιες εθνικές αρχές, προκειμένου να αιτιολογήσουν την ύπαρξη βάσιμων λόγων να θεωρηθεί ότι ο ενδιαφερόμενος υπέβαλε την αίτηση διεθνούς προστασίας με μοναδικό σκοπό να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εκτέλεση της αποφάσεως επιστροφής.

40 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ′, της οδηγίας 2013/33 έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ο αιτών διεθνή προστασία είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου συνιστά αντικειμενικό κριτήριο, κατά την εν λόγω διάταξη.

Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

41 Δεδομένου ότι το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα υποβλήθηκε για την περίπτωση που δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο, παρέλκει η απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

42 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ’ αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, στοιχείο δ′, της οδηγίας 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία, έχει την έννοια ότι το γεγονός ότι ο αιτών διεθνή προστασία είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου συνιστά αντικειμενικό κριτήριο, κατά την εν λόγω διάταξη.

(υπογραφές)